

СЕКЦІЯ 8. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ, УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

Андрєєва Г.І.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України»
м. Суми, Україна

БЮДЖЕТУВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

В наш час, зважаючи на посилену конкуренцію на ринку, для ефективної роботи підприємствам доводиться випереджати своїх конкурентів не тільки за рівнем технологій і показниками основної операційної діяльності, але й за якістю системи управління, що забезпечує швидку реакцію керівництва на ринкові зміни. Запорука оперативного реагування будь-якої системи – це своєчасне отримання інформації про ринок та місце на ньому керованого об'єкта. Забезпечити керівників підприємств своєчасною фінансовою інформацією можливо при застосуванні технології бюджетного управління.

Бюджетування – це найважливіший елемент системи управління підприємством, а не просто інструмент фінансового менеджменту. За змістом бюджетування являє собою технологію планування, обліку, контролю й аналізу фінансових, інформаційних і матеріальних потоків, а також отриманих результатів. Ця технологія охоплює всі функціональні сфери діяльності підприємства: маркетинг, адміністрування, управління персоналом, виробництво, закупівлі, контроль якості, дослідження, продаж тощо.

Слід зазначити, що визначень термінів «бюджет» і «бюджетування» у вітчизняній та зарубіжній літературі багато, однак усі вони відрізняються один від одного неістотно, і відмінності в поняттях не носять принципового характеру. Так, під бюджетом слід розуміти «складну збалансовану систему взаємозумовлених кількісних та якісних показників економічного стану підприємства, аналізу і контролю за їх виконанням на всіх етапах реалізації бюджету, що детально охоплює всі сторони його діяльності, вичерпно характеризує очікувані витрати та джерела їх покриття, а також фінансові результати та перспективи розвитку підприємства і його структурних підрозділів у майбутній період часу, та відображена у вигляді фінансового плану встановленого формату» [1, с. 447].

Дуже важливим аспектом бюджетування в контексті системи управління є те, що воно змушує менеджерів обґрунтовувати свої плани кількісно та дає змогу усвідомити витрати, пов'язані з їх виконанням. У процесі складання бюджету менеджер має змогу порівняти витрати та вигоди альтернативних напрямків дій, визначити найефективніший спосіб використання наявних ресурсів. Крім того, бюджети мотивують працівників підприємства на досягнення поставленої мети за умови, що вони брали участь у розробці бюджетів і зацікавлені у досягненні встановлених показників.

Бюджетування – це інструмент управління, використання якого цілком ґрунтується на даних бухгалтерського обліку шляхом формування аналітичних бюджетів, що поєднують у собі прогнозні та фактичні показники [2, с.334].

В рамках бюджетування збирається інформація для оцінки діяльності підприємства у звітному періоді. Використовуючи збалансовану систему показників ефективності фінансово-господарської діяльності, бюджетування здатне забезпечувати прозорий, оперативний взаємозв'язок результативних показників із факторами, що вплинули на їх отримання. За допомогою аналізу бюджетних відхилень (у разі від'ємних значень), шляхом проведення своєчасних заходів по їх усуненню, створюється механізм самоокупності, а у подальшому й прибутковості діяльності підприємства [3, с.2-10].

Бюджетування доцільно використовувати й в аналізі взаємозв'язку потоків матеріальних, фінансових і трудових ресурсів зайнятих у виробничих процесах.

За допомогою бюджетного управління можна вирішувати наступні завдання:

- створити ефективну систему управління фінансами підприємства;
- перетворити підприємство в «фінансово-прозоре», тим самим підвищити його інвестиційну привабливість;

- оптимізувати доходи й витрати як в цілому по підприємству, так і за окремим його структурним підрозділам;
- отримувати консолідовану звітність;
- розраховувати й оцінювати показники фінансових результатів діяльності підприємства;
- підвищити ефективність управління підприємством в цілому.

Література:

1. Череп О.Г. Роль бюджету та процесу бюджетування в управлінні підприємством / О.Г. Череп, О.Ю. Стремидло // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1. – С. 445–451.
2. Мачулка О. Бухгалтерський облік як інформаційна база системи управління підприємством/О. Мачулка//Економічний аналіз. – Вип.1(17)–2007.–с.334.
3. Чая В.Т., Чупахіна Н.И. Система бюджетирования и управленческая отчетность/ В.Т.Чая, Н.И.Чупахіна//Экономический анализ.– №14(119).–2008.–с.2-10.
4. Коркуна Д. Бюджетування у системі фінансового планування підприємства / Д. Коркуна // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – №19. – С. 330–334.
5. Хорнеген Ч. Управленческий учет / Ч. Хорнеген, Дж. Фостер. – Санкт-Петербург, 2005. – 521 с.
6. Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование / В.Е. Хруцкий, Т.В. Сизова. – Москва : Финансы и статистика, 2002. – 542 с.

Андреева, Г.І. Бюджетування в системі управління підприємством / Г.І. Андреева // Економіка сьогодення: актуальні питання та інноваційні аспекти: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26-27 квітня 2013р.): у 3-х ч. – К: Київський економічний науковий центр, 2013. – Ч.3. – С.13-14.